

Taryhçy alym professor Osman Turanyň ömri we eserleri

Category: Kitapcy, Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly
написано kitapcy | 23 январа, 2025

Taryhçy alym professor Osman Turanyň ömri we eserleri PROF.
DR. OSMAN TURAN'IN HAYATI ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ

(1914 – 17 Ocak 1978)

GİRİŞ

Milletlerin istikbali için tarih yazmak yapmak kadar mühimdir. Zira devrimizde tarih şuûrunu taşıyan milletler milli kudret ‘ medeniyet hamlelerinde bu hazineden faydalandıkça tarihin onlar için faydası vardır. Bu sebeple tarih yazılıp bir kültür ve şuûr kaynağı olmadıkça, toprak altında kalan kıymetli madenler gibi, hiç bir mana ifade etmez. Nitekim çağımızda her ileri millet veya her medeni hamleye girişen memleket hummalı bir şekilde tarih tetkikleri girişmiş ve onu çok yüksek bir seviyeye erıştirmişlerdir. Türk milleti tarihte ne kadar azametli bir mevkie sahip ise, onun tetkikleri de ve kültür hazinesi olarak kullanılmasında da o derece geri kaldığı bir hakikattir. Bu m milli tarihin siyasi, içtima iktisadi, dini, hukuki, kültürel, edebi ve sanat bölümleri üzerinde ciddi eser ve araştırmaların ya çok az veya hiç olmadığını belirtmekte hiç bir tereddidi, id bulunmadığını ifade ede biliriz. Bu durumda Türk tarihinin manevi ve mefküreyi Amilleri hakkında bir tedkikin meydana çıkmamış ve hatta böyle bir meselenin varlığının düşünülmemiş olmasını hayretle karşılamamak gerekir.

PROF. DR. OSMAN TURAN'IN HAYATI ŞAHSİYETİ VE ESERLER

1914 yılında, Trabzon'un Çaykara kazasının soğanlı köyünde doğdu. Kuranoğulları adı ile anılar bir aileden gelmektedir. Babası, Birinci Cihan Savaşında Kafkas Cephesinde şehit olan

Hasan Ağadır, Osman Turan, ilk okulu Çaykara'da, Liseyi Trabzon ve Ankara'da bitirdi. Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi 1940'ta mezun oldu. "On iki Hayvanlı, Türk Takvimi" adlı eseriyle doktor oldu. Doktora jürisinin başkanı Prof. Dr. Fuat Köprülü idi. 1944 'de doçentliğe, 1951'de de profesörlüğe yükseldi 1948'de Paris'te toplanan Şaklyatçdar Kongresine "Selçuklu Türkiye'sinde Toprak Hukuku" adlı tebliği ile katıldı. 1948-1950 yılları arasında Londra ve Paris'te incelemeler yaptı. 1954 yılında Trabzon'dan milletvekili seçildi. Milletvekilliği 27 Mayıs 1960'a kadar sürdü. Yassıada'da 17 ay tutuklu kaldı. Beraat etti. 1964'te Adalet Partisi Genel başkan Yardımcısı seçildi 1965'te tekrar Trabzon'dan milletvekili oldu, 1969'da siyasetten çekildi. 1972'de emekli oldu. 17 Ocak 1978'de öldü[1].

Prof. Dr. Osman Turan, meslektaşları "Ciddi ilim adamı formasyonu, sağlam karakteri, yüksek medeni cesareti, doğruluğu ve tok sözlülüğü, çok geniş fikri ihata kabiliyeti, Türüdükle ilgili geniş ve sağlam bilgisi, muktedir kalemi il tanınmış bir ilim adam," olarak tarif ediyorlar.

Prof. Dr. Osman Turan, İngilizce, Fransızca, Arapça ve Farsça biliyordu.

Türk Ocaklarını Genel merkezinin Ankara'ya nakli üzerine 1959'dan yapılan Kurultayda Genel Başkan oldu. Türk Yurdu Mecmuasını yepyeni bir muhteva ve ruhla çıkardı. Türkiye'nin en çok okunan fikir dergisi yaptı. Yassıadaya sevk edilince bir süre Türk Ocaklarından ayrı kaldı. 1966 da Hamdullah Suphi Tanrıöver'in ölümü üzerine yapılan kurultayda Prof. Dr. Osman Turan'ın Genel Başkanlığı döneminde Türk Ocaktan her bakımdan şahsiyetini kazanmış, itibarı, fikir ve kanaatleri cemiyetin her kesiminde kabul gören bir kuruluş olarak vasıflandırıldı[2].

1. PROF. DR. OSMAN TURAN ÇOCUKLUK VE OKUL HAYATI

Son derece çalışkan olan Osman liseyi Trabzon da başladı, bugünkü ihitisas hastanesinin yerinde olup, Ankara'lılarca Taş Mektep adıyla anılan liseden mezun oldu. Dil ve Tarih Coğrafya

fakültesi yatılı imtihanının kazandı.

Osman Turan Ord. Prof. Mehmed Fuad Köprülü'nün başında bulunduğu Ortaçağ Tarihi Kürsüsünü ilk öğrencilerindendir. Osman Turan gayretiyle hocasının dikkatini çekti. Onun Anadolu çocuklarına has çekingenliği ve tevazuu yanında içten hürmeti ve sarsılmaz bağlılığı da Fuad Köprülü'nün gözünden kaçmadı. Nitekim, O, bütün bu meziyetleriyle, aradan çok geçmeden, bu büyük ilim adamının, herkesçe bilindiği gibi, son derece kıt olan takdir ve tevecehünü kazandı. Gerçekten, Köprülü, kendisine öğrenci muamelesi değil, adeta asistan muamelesi yapardı. Nitekim, Ortaçağ Tarihi Seminer Kütüphanesi Osman idare ederdi[3].

Osman Turan 'ı ilk defa işte bu salonda tanıdım. Ben Prof. Fuad Köprülü'nün derslerine ve son derece faydalı olan seminerlerine müntuzanı olarak devam etmekle beraber, yatılı olduktan sonra, yani üçüncü sınıftan itibaren elime geçen fırsatı kaçırmamak için Yeniçağ Tarihi Kürsüsü'nden Ortaçağ Tarihi Kürsüsü'ne geçerek, onun esas öğrencisi oldum. Bu andan itibaren Osman Turan ile her zaman beraberdik.

Büyük alim Fuad Köprülü, seminerlerinde ve derslerin de, tatlı bir Karadeniz şivesiyle konuşan Osman'ın ileri sürdüğü fikirleri, mütallaaları dikkatle ve sabırla dinler, bazen tasvib eder; bazinde da tamamlar veya düzeltirdi[4].

Osman Turan, yazı yazmağa çok erken başladı. Nitekim ilk yazılarını daha öğrenciliği sırasında yazmıştır. Kendisi 1940 Yılında Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Ortaçağ Tarihi Kürsüsünden ten mezun olunca aynı kürsüye asistan oldu[5].

Ord. Prof, M. Fuad Köprülü, – Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Ortaçağ Tarihi Kürsüsü'nün başına getirildik sonradır ki, öğrencilerine doktora yaptıрмаğa başladı; Kendisini doktor payesını verdiği öğrenci sayısı dördü geçmedi : Prof. F u a d K ö p r ü l ü 'den ilk doktor unvanını alan öğrencisi, Osman Turan (son doktor unvanını alan öğrencisi de, bu satırların yazarı Mehmed Altay Köymenidi (1943), Prof, Fuad Köprülü, Mehmet Altay Köymen'in doktora imtihanını jüri başkanı olarak idare ettiği sırada, ilim hayatının çoktan bırakıp, siyaset hayatını atılmış bulunuyordu. Prof – Fuad Köprülüden doktor

unvanını alan öteki iki öğrencisinden biri, halen Ankara Üniv., İlahiyat Fak. İslam Tarihi profesörü olan Profesörü olan Neşet Çağatay biride Eğitim. Bakanlığın muhtelif kademelerinde genel müdür Müavini olarak vazife yapan Selahattin Çetintürk'tür.

Osman Turan, Doktor unvanını öğrencilik yıllarından itibaren malzeme toplayarak yazmağa başladığı daha ziyade İslam'dan önceki kültür tarihiyle ilgili 12 hayvanlı Hayvanlı Türk Takvim adlı basılmış eseriyle aldı[6].

2. OSMAN TURAN'IN İLMİ HAYATI

Osman Turan'ın ilmi hayatı doktor unvanını aldığı 1941 yılından itibaren başlamıştır denebilir. Fakat, kendisinin asıl orijinal araştırmaları 19944 yılında elde ettiği doçentlik unvanından itibaren başlar. Onun için bir formaliteden ibaret olan doçentlik unvanını alarak hareket serbestliğine kavuşan Osman Turan ilmi çalışma planında da büyük bir değişiklik yaptı : Türkler, nasıl Orta-Asya'dan Anadolu'ya göç edip yerleştilerse, Osman Turan da, yerin bir kararlarla tıpkı ataları gibi, Orta-Asya Türk Tarih ve medeniyetinden Türklerin bu yeni vatanının tarihine geçti ve Anadolu'da karar kıldı. Gerçekten, Anadolu Selçukluları tarihi, hayatının sonuna kadar Osman Turan'ın ilini çalışmalarının ağırlık noktasını teşkil etti[7].

Osman Turan, yine çok doğru bir kararlar, işe el yazması ana kaynakları neşretmek başladı. Mesela, Anadolu Selçukluları tarihinin en mühim iki yerli kaynağından biri olan Aksaray'ın Farsça eserini geniş bir önsözle o yayınladı Arkasından Selçuklu devri Türk tarihinin bize kadar gelen yegane arşiv vesikaları olan üç vakfiyeyi neşretmek suretiyle Selçuklu tarihi araştırmacılarına yeni ve bol malzemeler verdi Neşredilen vakfiyeler, yalnız Anadolu'nun Selçuklu devrindeki sosyal ve ekonomik tarihine dair orijinal bilgiler ihtiva etmeleri bakımından değil bu münasebetle Osman Turan'ın verdiği açıklayıcı bilgiler bakımından da dikkate değer.

1951 yılında Profesörlüğe yükseltelen Osman Turan, Anadolu

Selçukluları tarihindeki yetkisini İslam Ansiklopedi yazdığı 1952 yılında yayımlanan Selçuklu Sultanları (Kılıç Arslanlar, Keyhüsrevler, Keykdvüsler, Keykubadlar) maddeleriyle, yerli yabancı, herkese kabul ettirmiştir. Bundan sonra onun Türkiye’de ve yabancı ülkelerde çıkan ilmi dergilerde Selçuklu devrinin her cephesiyle ilgili Türkçe e yabancı dillerde birçok makalesinin yayınlandığı görülür[8].

Osman Turan bu çalışmalarından sonra tekrar orijinal metin neşrine dönmek lüzumunu duyarak, teşkil ve müesseseler tarihi için son derece mühim olan yeni bir kaynak çeşidini, ilim dilinde “Münşat Mecmuaları” adını alan ferman suretlerini ele almıştır.0, adeti gereğince, vesikaların Farsça olan asıllarını neşretmekle yetinmemiş, tercümeleriyle birlikte geniş açıklamalarda bulunmuştur Böylece, o, Anadolu Selçukluları devri idari teşkilatı üzerinde çalışacaklar için büyük bir imkan sağlamıştır.

Osman Turan asıl mühim te’lif eserlerini ilim hayatının son 15 yılı içinde vermiştir. Bütün Selçukluları ulan konu edinen «Selçuklular Tarihi ve Türk. İslam Medeniyeti»’; yeni baskısı münasebetiyle aşağıda üzerinde ayrıca duracağımız Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi» gibi.

Bizce, Osman Turan’ın en mühim eseri «Selçuklular Zamanında Türkiye» adlı Anadolu Selçukluları tarihidir. Bu eser, Anadolu Selçukluları devrine dair şimdiye kadar bütün dünyada yazılmış en mufassal bir kitaptır. Buna, Saltuklular Mengüçükler, Sökmenliler, Artuktular tarihini ve medeniyetini konu edinen Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi’de ilave edilebilir[9].

Ömrü vefa etseydi Osman Turan, yazdıklarından çok daha fazla ve çok daha önemli eserler verecekti. Onun öğrenciliğinden beri üzerinde durduğu ve malzeme topladığı «Orta-Çağda Türkiye İktisadi Tarihi” buna misal olarak verilebilir. Ebediyete göç etmesi münasebetiyle muhterem eşi Satia hanımefendi’yi ziyaret ettiğim zaman, çok önem verdiği bu eserinin yarı yarıya yazılmış olduğunu gördüm ve son derece sevindim (onun bir an önce neşredilmesi ilim dünyası için çok faydalı olur). Bunun gibi, ömrü birkaç yıl daha vefa etseydi, Osman Turan, Anadolu Selçuklu Medeniyeti’ni bütünüyle ortaya koymak imkanını da,

şüphesiz. bulurdu.

Osman Turan'ın yazacağı daha birçok eserler bulunabilir, Fakat, bir kısmını saydığımız eserleriyle o, -kurucusu Atatürk'ün hedeflerinden saptırılmış olan Türk Tarih Kurumu müstesna- yalnız Türkiye'de değil, Batıda da Selçuklular devrinin bilhassa Anadolu Selçukluları devrinin en başta gelen mütehassısı olduğunu herkese kabul ettirmiştir. Nitekim, dünyaca meşhur Cambridge İslam Tarihi Serisi'nde «Anadolu Selçukluları ve Beylikleri»'nin yazdırılması Osman Turan'a havale edilmişti Anadolu Selçukluları tarihine dair bir eser yazmış olan meşhur Fransız tarihçisi Prof.. Claude Cahen hemen hemen tamamıyla Osman Turan'ın araştırmalarına istinat eder”

3. OSMAN TURAN'IN FİKRİ HAYATI

Osman Turan ve onun gibi cemiyetin en alt tabakasının can köyden binbir sıkıntı ve yokluk içinde yetişen, Türk tarih ve medeniyetine dair- cilt cilt eserler yazan büyük ilim adamlarının kendi milleti tarafından takdir edilmediklerini görmek insanı son derece şaşırtıyor Halbuki, Prof. Fuad Köprülü ile talebesi Osman Turan gibiler memleketin manevi savunma kaleleri Bizler, işimize geldiği zaman Batı'yı örnek, alırız; işimize geldiği zaman da, Batı'ya boş veririz. Bilindiği gibi, Batı'yı Batı yapan, yetiştirdiği büyük adamlardır. Batılılar, gerek' sağlıklarında, gerekse öldükten sonra içlerinden yetişen büyük adamları son derece takdir ederler; onları unutmamak ve unutturmamak için, hayat ve faaliyetlerine dair cilt cilt eserler yazdıkları gibi, çıkardıkları ansiklopedilerde baş köşeleri onlara ayırırlar Çünkü, mensup oldukları cemiyetler, onların rehberliklerinden hiçbir zaman Müslümanlığı kalamazlar, onları örnek alırlar[10].

Prof. Osman Turan hayatının büyük bir kısmını fikir mücadelesi içinde geçirmiştir. Onun fikir mücadelesi daha asistanlığından itibaren başlar. Osman Turan , ilmi hayatında olduğu gibi, fikri hayatında da hocası Fuad Köprülü'yü daima örnek almıştır[11].

Türkiye’de, Cumhuriyet devrinde, üzerinde şimdiye kadar pek az durulmuş bir Fuad Köprü’lü Hasan Ali Yücel çatışması vardır. İstanbul Edebiyat Fakültesi’nden Köprülü’ nün öğrencisi olan Hasa Ali Yücel, hayata atıldıktan sonra, bir zamanlar kendisinden feyz aldığı hocasının amansız rakibi kesilmiştir, Esasında, çarpışan iki zihniyettir.

Sebepler ne olursa olsun, hocasına karşı cephe alan Hasan Yücel, gelecek nesiller için kötü bir örnek teşkil etmiştir. (Nitekim, bugün aynı kötü yolu tutanlara bol bol şahit olmaktayız). Böylece, Hasan Ali Yücel, Türk geleneğine göre, ana-baba hakkından bile önce gelen hocalık hakkını çiğnemiştir. Türk geleneklerine bağlı hakiki bir Türk çocuğu olan Osman Turan’ı bu mücadelede, gayet tabii olarak, hocası Fuad Köprü’lü’ nün yanında ve emrinde yer almış görüyoruz. Doğrusunu söylemek lüzum gelirse, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bir Fakülte’de henüz istikbalini garanti altına alsıamış. olan asistan Osman Turan, bu mücadelede hocası Fuad Köprü bile fersah fersah geçmiştir, Osman Turan bilhassa dil de Yazdığı yazılardan birinde kutlanan dil bayramı için bunun bir adil bayramı değil, dil matemini olması gerektiğini yazması, bütün şimşekleri üzerine çekmeğe kafi geldi[12].

Büyük ilim ve fikir adamları, yalnız sağlam ilmi eserler verenler değil, aynı zamanda 40-50 yıl sonra olacak hadiseleri önceden görerek, fikir mücadelesine girişenlerdir Nihat Atsız’ın, milliyetçilik çizgisinden sapan birkaç kişiyi zamanın başbakanına açık mektuplar yazacak kadar önemli saymasını, bizim de bulunduğumuz, bazı kimseler ve çevreler kavrayamamışlardır. ve aşırı gayretkeşlik, şövenlik saymışlardı. Aradan 35 yıl geçtikten sonra birkaç kişinin ektiği tohumları yeşererek, bugün memleketin varlığını açıktan açığa tehdit edecek derecelere geldiğini görenler, o mücadelelerinde Nihat Atsız’ın ne kadar haklı olduğunu kabul etmek zorunda kalacaklardır”.

Prof Osman Turan’ın ilmi çalışmalarında ve fikri mücadelelerinde gaye birliği olduğu gibi, gerek ilmi çalışmalarında, gerekse fikri ve siyasi mücadelelerinde uyguladığı metodda da bir birlik vardır. Daha doğrusu Prof. –

Osman Turan, fikri ve siyasi mücadelelerinde ilim adamlığı vasfını hiç gözden uzak tutmamıştır. O, hakiki ilim adamlığının değişmez vasfı olan “eğilip-bükülmezliği» bir prensip olarak almıştır. Esneklik ve taviz onun bilmediği şeylerdi[13].

Onun bir vasfı daha dikkati çekmektedir: Prof. Osman Turan. kimden gelirse gelsin ve kime karşı olursa olsun, haksızlığın karşısına dikilirdi. O, bu vasfıyla, karşımıza yalnız eğilip bükülmeyen hakiki bir ilim adamı olarak değil, aynı zamanda her haksızlığa, nereden gelirse gelsin hele devlete ve millete olan hakstzlığır karşı isyan eden hakiki bir aydın olarak çıkmaktadır.

O fikri mücadelelerini yalnız ders verdiği Fakülte’de değil, Fakülte dışında, gazete sütunlarında da sürdürdü. Mesela, O, uzun süre yeni İstanbul gazetesi başyazarlığını yaptı[14].

4. OSMAN TURAN’IN SİYASİ HAYATI

Ayrıca belirttiğimiz gibi, hocası Fuad Köprülü siyasi hayata atılmağa bir dereceye kadar mecburdu her alanda hoca’sını örnek almasına rağmen, bu yolda onu takip etmeyeceğini bizlere her vesileyle söyleyen Prof . Osman Turan’ın nasıl olup da, sonradan fikrini değiştirerek, siyasi hayata atılmağa karar verdiğini bilmiyoruz Bu hususta, söylendiği gibi, Trahzon’lu hemşehrilerinin ısrarlarının rolü olduğunu kabul etmek de pek mümkün değildir[15].

Yukarıda belirtildiği gibi, Prof. Osman Turan, fikri mücadelelerinde olduğu gibi, siyasi mücadelelerinde de, ilim adamlığı vasıflarıyla hareket ederek, her hususta «eğilip-bükülmeme» ve nereden, kime karşı olursa olsun «haksızlığa karşı mücadele prensibi uygulamaya çalıştığı için, gerektiği zaman esneklik ve taviz isteyen siyasi hayatında ilim hayatında olduğu kadar başarılı olamamıştır.

Onun 27 Mayıs ihtilalinden sonra Demokrat Parti’nin devamı olarak kurulmuş bulunan Adalet Partisi’nin Trabzon Millet vekili sıfatıyla (1965) davranışları Demokrat parti zamanındaki davranışlarından farksızdı. Kendisi Adalet Partisi’nin genel başkan vekilliği makamına kadar yükselmesine

rağmen, yukarıda söz konusu ettiğimiz eğilip-bükülmemezliği dolayısıyla parti genel başkanı Süleyman Demirel ile ihtilafa düştü.

Bizce, hocası Fuad Köprülü'nün de, Osman Turan' in da fikri ve siyasi mücadelesi tek başarıya ulaşamamalarına başlıca sebebi, Hasan Ali Yücel gibi, şahıslarına bağlı bir kadro meydana getirememeleridir. (Bugün memleketi Hasan Ali Yücel ekibi idare etmektedir, denebilir)

4.1. PROF. OSMAN TURAN'IN YASSIADA'DAKİ HAYATI

Prof. Osman Turan'ın siyasi hayatıyla ilgili bu bilgiye son vermeden önce, siyasi hayatı çerçevesine girebilecek bir hadiseyle, Yassıada hadisesini zikretmeden geçemeyeceğiz[16].

27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra iktidardaki bütün Demokrat Parti milletvekilleriyle birlikte Prof. Osman Turan'da Yassıada'ya götürülerek tevkif edildi.

Prof. Osman Turan'ın 16,5 ay süren Yassıada hayatı, onun sağlam karakterinin, vatan ve millet severliğinin, parti iktidarda iken ihtilal halinde bulunduğu -başta Celal Bayar ve Adnan Menderes olmak üzere ileri gelen kimselerce de kabul ve tasdik edilmesine, onun Hakkındaki kanaatlarının değişmesine yol açtı. Prof – Osman Turan, haksız yere tevkif edildiği hususundaki kanaatini daima muhafaza ettiği gibi, tevkifi dolayısıyla kendisine ve millete olan güveninin de hiçbir zaman kaybetmedi. O başındakilerle ihtilal halinde bulunduğu parti prensiplerini Yassıada'da hiç çekinmeden savundu[17].

Yassıada kumandanı Tarık Güryay'a attığı tokat, orada bulunan Demokrat Partili milletvekilleri tarafından hala bir destan gibi anlatılmaktadır, Nitekim, onun bu kahramanlığı, halk tabakalarına kadar yayılmıştır, Bu satırların yazarı olan Prof. Mehmet Altay Köymen, hadiseyi kendi ağzından da dinlemişti. Fakat, kendisinden bahsetmeyi, hele öğünmeyi hiç sevmeyen biriydi Prof. Osman Turan

5. ESERLERİ

Dünya çapında bir Selçuklu tarihi mütehassısı olan Prof. Dr. Osman Turan'ın yüzlerce makalesinin dışında şu eserleri vardır:

“On iki Hayvanlı Türk Takvimi (1941), Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti (1965), Türk Cihan Hakimiyeti Mefkures Tarihi (iki cilt) (1969), Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi (1973), Selçuklular ve İslamiyet (1971) Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikalar (1958), Selçuklular Zamanında Türkiye (1971), Türkiye’de Manevi Buhran Din ve Laiklik (1964), Türkiye’de Komünizmin Kaynaktan (1965) Vatanda Gurbet (1980), Türkiye’de Siyasi Buhranın Kaynakları (1980)”[18].

SON

Yazımızı fazla uzatmamak için, her bölüm ve tali bölüm üzerinde uzun uzun duramadık. Yukarıdan beri verdiğimiz bilgiden sonra okuyucuda bütün bölümleri yeni baskısından baştan sonuna kadar okumak İçin büyük bir arzu ve heves uyanacağına emin bulunuyoruz. Zaten, ilmi ölçülere uygun olarak yazılmış olup, vatan ve milletseverlerin tarih görüşünü büyük bir açıklıkla ortaya koyan bu çalışma, bütün aydınlar ve bilhassa gençler için. istifade ile okuyacakları, okuduktan sonra, İstikbale emniyetle bakabilecekleri bir el kitabıdır, bir manevi rehberdir, bir yol göstericidir.

Kaynak: Akademik Tarih – Cemil TOKMAK.

Dipnotlar:

[www.geogole.com.tr/Osman Turan](http://www.geogole.com.tr/Osman_Turan)

Osman Turan Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi c.1-11 İstanbul 1980 s.13

Osman Turan a.g.e. s.14

Osman Turan a.g.e. s.15

Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi, “Osman Turan “Anadolu yay. C.10 s.5366.

Osman Turan a.g.e. s.16

Osman Turan a.g.e. s.17

Osman Turan a.g.e. s.17

Osman Turan a.g.e. s.18

Osman Turan a.g.e. s.20

Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi, "Osman Turan "Anadolu yay. C.10 s.5367.

[www.google.com.tr/Osman Turan](http://www.google.com.tr/Osman_Turan)

[www.google.com.tr/Osman Turan](http://www.google.com.tr/Osman_Turan)

Osman Turan a.g.e. s.22

Osman Turan a.g.e. s.28

Osman Turan a.g.e. s.29

Osman Turan a.g.e. s.30

Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi, "Osman Turan "Anadolu yay. C.10 s.5367. Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly